

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

**Seraphici profundissimiq[ue] doctoris ordinis fratru[m]
mino[rum] diui Bonaue[n]ture cardinalis [et] sancto[rum]
cathalogo ascripti op[us] no[n] minus subtilissimu[m]
q[uam] speculatiuu[m] sup[er] ...**

Index alphabeticus siue repertorium Joha[n]nis beckenhaub moguntini in
scripta diui bonaenture super quattuor libris sententiarum

Johannes Bonaventura <Kardinal, Heiliger>

[Nürnberg], [1515]

Sequuntur excerpta principalium articulorum tractatus cuiusdam contra
errores fratris Iohannis de montesono

[urn:nbn:de:bsz:31-332951](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-332951)

horrende impietatis et pniciosissime contagionis monstru. Lu
piter totis conatibus obulare. Memores insuper nostre pfectionis
nis, proque legis zelo succens paucos ad hanc rem articulos, da
nationis cauterio: ne deinceps fallat incogniti: notare de cre
uimus rememorantes inter cetera innumera dictu illud sapi
tissimi doctoris Augu. de superstitiosis obseruationibus. Quod
talibus creditur aut ad eorum domu cuntes, aut suis domibus in
troducunt, aut interrogant, sciant se fide christianam et baptismu p
narrasse, et paganu et apostata. i. retroabeunte et dei inimicu
et ira dei grauiter incurrisse, nisi ecclesiastica penitentia emens
datus deo reconciliet, bec ille. Nec tamen intentio nostra est in
aliquo derogare quibuscuq licitis et veris traditionibus scien
tibus et artibus, sed insanos errores atq sacrilegos, insipientiu et
ferales ritus p quanto fide orthodoxa et religione christianas le
dunt, cotaminant, insciant radice? qm pbas nobis est ex
cipere satagimus, et bonoru suu sincerum relinquere veritati
Est autem primus articulus q per artes magicas et male
ficia, et inuocaciones neptarias querere familiaritates et am
ficias et auxilia demonu no sit ydolatria. Error. Quoniam de
mon aduersari? pertinax et implacabilis dei et hois iudicatur
nec bonoz vel dñij cuiuscunq diuini vere seu participatiue
vel aptitudinaliter susceptu. vt alie creature rōnales no dā
nate nec in signo ad placitū istituto, vt sunt imagines et tēpla.
deus in ipso adoraf. Secundus articulus q dare vel offerre
vel pmittre demonibus qualicunq re vt adimpleant deside
rium hois, aut in bonoz eoru aliquid osculari vel portare no
sit ydolatria. Error. Tertius q inire pactu cum demonibus? ta
citu vel expresse no sit ydolatria vel species ydolatrie vel
apostasie. Error. Et intendim esse pactu implicitu in oī obser
uatione superstitiosa, cui effectus no d; a deo vel natura rō
nabiliter expectari. Quartus q conari p artes magicas de
mones in lapidibus annulis speculis aut imaginibus noie eo
rum consecratis vel potius excreatis includere cogere et arte
re vel eas velle viuificare, non sit ydolatria. Error. Quintus
q licitu est vti magicis artibus vel alijs quibuscuq supstitio
nis a deo et ecclesia pbitis pro quocunq bono sine. Error. q
fm apostolum no sunt faciēda mala vt bona eueniat. Sextus
q licitu sit aut etiā pmittendum maleficia maleficis res
pellere. Error. Septimus q aliquis est alioquo possit dispē
sare in quocunq casu vt talibus licite vraf. Error. Octauus q
artes magicas et similes supersticiones et earū obseruationes
sint ab ecclesia irrationabiliter pbitite. Error. Nonus q de
us per artes magicas et maleficia inducat cōpellere demones
suis inuocacionibus obedire. Error. Decimus q turificatio
nes et suffumigationes q sunt in talibus artibus et maleficorum
exercitiis sint ad bonoz dei et ei placeāt. Error et blasphemia.
quonia deus alias no puniret vel prohiberet. Undecimus q ta
libus et taliter vti no est sacrificare seu imolare demonibus? et
cōsequenti dānabiliter ydolatrare. Error. Duodecimus q
vba scā et ofones qdā deuote et ieiunia et balneatōes et cōtine
tia corporalis in pueris et alijs, et missaru celebratio et alia ope
ra de gñe bonoz, q sunt pro exercēdo busu modis artes ex
sent eas a malo et no potius accusent. Error. nam p talia sacre
res immo ipse de? in eucharistia demonibus tentatur imolari, et
bec peurat demō vel q vult in hō honorari sūr altissimo vel ad
fraudes suas occultadas, vel vt simplices illa queet facilius et
dānabilis pdat. Tertiusdecimus q scī prophete et alij san
cti p tales artes habuerūt suas ppetias et miracula fecerūt,
aut demones expulerūt. Error et blasphemia. Decimusquar
tus q de? p se imediate vel p bonos angelos talia maleficia
scīs hominibus reuelauerit. Error et blasphemia. Quindecimus
q possibile est p tales artes cogere liberum hois arbitri
um ad voluntate seu desideriu alteri. Error. et hoc conari sa
cere est impiu et neptariu. Sedecimus q ideo artes pefate
bone sunt et a deo et q eas liceat obseruare, q p eas qñq vel
sepe euenit sicut vtēres eis querūt, vel pdicunt, vel q bonum
qñq prouenit ex eis. Error. Decimusseptimus q p tales ar
tes demones variter cogunt et compellunt, et no potius ita se
cogi fingunt ad seducēdos hoies. Error. Decimusoctauus q
p tales artes et ritus ipsos p fortilegia, p carminationes et in
uocaciones demonum p quas dā insultationes et alia maleficia
nullus vnq effectus ministerio demonum subsequaf. Error.

Nam talia qñq permittit deus contingere vt patuit in ma
gis ybaraonis, et alibi plures, vel q vrentes seu cōsultentes
propter malam fidem, et alia peccata neptanda dati sunt i re
probum sensum et demerentur sic illud.

Decimusnonus q boni angeli includantur in lapidibus et
consecrent imagines vel vestimenta, aut alia faciant q in istis
artibus continentur. Error et blasphemia.

Decimusdecimus q sanguis vpupe vel edī vel alterius aialis, vel
p̄gamēnu virginē vel coriū leonis et alia, habeāt efficaciam ad
cogēdos vel repellēdos demones ministerio hōis artiū. Error.

Decimusduodecimus q imagines de cre plūbo vel auro, vel de ce
ra alba vel rubea, vel alia materia baptisate exorcisate et cōse
crate seu potius excrete fm pdicras artes et sub certis diebus
habeāt virtutes mirabiles, que in libris talium artiū recitans
tur. Error in fide et p̄sophia naturali et astronomia vera.

Decimusdecimus q vti talibus et fidem dat e non sit ydo
latria et infidelitas. Error.

Decimusdecimus q aliqui demones boni sint alij benigni,
alij oīa scientes, alij nec saluati nec damnati. Error.

Decimusdecimus q suffumigationes q fiunt in hōis ope
rationibus conuertunt in spūs aut q sint debite eis. Error.

Decimusdecimus q vn? demon sit rex orientis et p̄sertim suo
merito et alij occidētis, alij septētrionis, alij meridiet. Error.

Decimusdecimus q intelligētia motrix celi insiuit in aiām rō
nalem, sicut corpus celi insiuit in corpus humanum. Error.

Decimusdecimus q cogitationes nostre intellectuales et
volitiones nostre inferiores immediate causent a celo, et q
aliquam traditionem magicam tales possint sciri, et q pillam
de eis certitudinaliter iudicare sit licitum. Error.

Decimusdecimus octauus articulus q per quascunq artes magi
cas possumus deuenire ad visionem diuine essentie vel sano
ctorum spirituum. Error.

Acta sunt hec et post maturā crebrāq iter nos et deputatos
nostros examinationē, conclusa in nostra congregatione ge
nerali parisijs apud sanctum Matburinus demane sup hoc
specialiter celebrata. Anno domini. M. ccc. xlvij. Die. xij. mē
sis Septembris In cuius rei testimoniu sigillum dicte facul
tatis p̄sentis litteris durimus apponendum.

Originale huius determinationis
est sigillatum magno sigillo facul
tatis theologicę Parisius.

Sequuntur excerpta principalium articuloꝝ tractatus cuius
dam contra errores fratris Johannis de montesono, ordinis
predicatorum Parisius condemnatos.

Prefatio

Apostolicis verbis

doctri parati semp ad satisfacionē oī poicē
ti nos rationē de ea que in nobis est fide ad
tuitionē eius quā proficemur orthodoxe, et
rationabilis quoumdā errorum cōdemnatio
parisijs nuper facta, a c iustificatio exore sup hoc cause et ad
uerfantium oim quecuq in iusta irrationabilis cōquestio ob
locutio atq vextatio singulis innotescat p̄sentem tractatū sub
apostolice petri sedis et sedentis in ea iunm p̄oficis core
ctione durimus cōplandum. In quo vniuersis xpi fidelibus q
ipm lecturi vel audicuri sunt supplicam? affectu, vt equo aio
purag mētis acie p̄cipiant vniuersa nobiscū et. Ad dono
rem scē et indiuide trinitatis cui? fidei cām agimus p̄sentez
tractatū aduersus errores fratris Johannis de montesono ordi
nis fratru pdicatoru nup in Parisiē, studio cōdemnatos, ex
deliberatiōe vniuersitatis studiū Parisiē, et specialiter docto
rum baccalarioꝝ facultatis theologicę cōpositū in tria capi
tula distinguem?. In p̄io ad fundandū p̄cessum fratru con
tra dictū fratrem p dictā facultate theologicę ac etiā p̄cessum
inde secutu coram dño epo Parisiē, ad instantiā vniuersita
tis pdicte declarabif. q̄liter ad dictos ep̄m et facultatē theolo
gicę p̄tinet asserciones hereticas vel i fide erroneas et p̄tra asse
rentes eas Parisius cōdemnate. In scdo declarabif et tā
rōnibus q̄ auto: itatib? sanctorum et doctoru p̄babif q̄ asser
tiones dicti fratris p cedulā dicte facultatis dicto dño epo tra
dite fuerunt rōnabiliter cōdemnate. In tertio q̄ magister
L ij

ac procurator generalis, et nonnulli dicti ordinis fratres contra dictum episcopum et sibi adherentes ad sedem apostolicam appellaverunt inter memoratas dicti fratris assertiones, ut profertur damnatas aliquas sancti Thomae de aquino pertinere doctrinam, quam asserunt per ecclesiam approbatam, ideo declaratur doctrinam huiusmodi sancti Thomae non sic approbatam esse, et propter eam oporteat antedictam condemnationem aut dicti episcopi processum aliquantulum impedire.

Capitulum. i.

Circa primum principale est hoc diuisio premitenda quod diffinitio circa ea que sunt fidei, id est approbatio veritatis alius cuius tanquam catholice, vel reprobatio aut condemnatio opposita falsitatis tanquam hereticæ aut in fide erronee potest esse dupliciter. Uno modo scholasticè et doctrinaliter. Alio modo autoritative et iudicialiter. Et hic secundus modus est duplex scilicet quod hoc autoritas iudicialis est bipartita. Una est simpliciter suprema, alia est inferior et subordinata. **C**irca hanc trimembrem diuisiōnem que clara est, sunt tres conclusiones principales declarande. et deinde ex eis quedam alie subinferende.

Prima est de diffinitione iudiciali et autoritate suprema

Secunda de inferiori et subordinata.

Tercia de doctrinali et scholastica. Et ipsarum probatio principaliter fundabitur in iure diuino.

Prima igitur conclusio est. Ad sanctam sedem apostolicam pertinet autoritate iudiciali suprema circa ea que sunt fidei iudicialiter diffinire, et hoc probatur quia ad illius tanquam ad supremi iudicis autoritatem pertinet in fide iudicialiter diffinire cuius fides nunquam deficit. Sed sancte apostolice sedis fides nunquam deficit, igitur etc. Maior est nota, sed minor probatur, quod de hac sancta sede in persona Petri apostoli et in eius presentis dictum est, Petre rogavi pro te ut non deficiat fides tua, Lucæ. xxij. propter quod dicit Ciprianus, xxiij. dist. Quil etc.

Secunda conclusio est, quod ad episcopos catholicos pertinet autoritate inferiori et subordinata circa ea que sunt fidei iudicialiter diffinire. Et hoc probatur, quia ad eos pertinet iudiciali autoritate inferiori et subordinata in fide diffinire ad quos pertinet communitate ecclesiam regere. Sed ad episcopos catholicos pertinet secundum, igitur et primum. Maior patet quod ecclesie regimen maxime committitur fidei, et ideo cui iure diuino committitur ecclesiam regere, et eodem iure committitur de fide cognoscere et iudicare. Sed minor probatur autoritate pauli Act. xx. cap. vbi dicit, Attendite et vobis et universo gregi in quo vos spiritus sanctus posuit episcopos spiritu sancti episcopi positi sunt ad regimen ecclesie dei. Regimen autem importat iudicalem autoritatem, ergo sequitur quod ad eos pertinet autoritati subiecta ecclesiam regere, et per consequens de fide cognoscere et in ea diffinire. Unde patet quod de tali regimine non ad fidem pertinere loquitur apostolus etc.

Tercia conclusio est quod ad doctores theologos pertinet determinare doctrinalem et scholasticam circa ea que sunt fidei doctrinaliter diffinire, ad quos pertinet sacram scripturam docere, et ex ea hereticas assertiones et in fide erroneas reprobare ac veritates catholicas approbare. Sed ad doctores theologos pertinet secundum, igitur et primum probationes minoris et maioris vide si vis in dicto tractatu. **E**x predictis conclusionibus patet responsio ad principale articulum, scilicet quod ad episcopum Parisiensem, et ad theologicam facultatem pertinet assertiones hereticas, aut in fide erroneas contra eas asserentes Parisius condemnare. Quod per secundam conclusionem patet quod hoc ad episcopum pertinet diffinendo iudicialiter, et per tertiam conclusionem per quod ad facultatem theologicam pertinet diffinendo doctrinaliter. **S**ed adhuc ad magis fundandum propositum tres alie conclusiones ex premissis sunt subinferende.

Quarta igitur conclusio est quod ad dictos episcopum et facultatem theologicam pertinet non solum coniunctis, sed et diuisim modis predictis assertiones hereticas aut erroneas condemnare. Licet tamen quicquid rationabiliter consueverint in huiusmodi condemnatione coniunctim procedere. Probationes dimittuntur hic causa breuitatis.

Quinta conclusio ad dictam facultatem theologicam contra certas personas, scilicet contra singulares magistrorum et baccalarios eidem facultati iuratos, pertinet quicquid non solum doctrinaliter sed etiam iudicialiter aliquo modo assertiones hereticas aut erroneas condemnare. Et hoc conclusio probatur ex triplici radice. Prima probatio fun-

datur ex concessa eis potestate etc. Secunda probatio fundatur in obseruata consuetudine etc. Tercia eiusdem conclusionis probatio fundatur in publica utilitate etc.

Septa conclusio est quod ad superiorem iudicem pertinet processum per dictos episcopum et facultatem theologicam factum, nec sine magna et notabili causa fauorabiliter impedire, nec approbationi contra eos in causa fidei interiecte sine matura deliberatione et precua in formatione deferre. Et hoc probatur, quia etc.

Ex predictis conclusionibus ad propositum applicatis per luce clarius iustificatio processus facti contra dictum fratrem Jobanem sicut patet in singulis articulis. **P**rimus igitur articulus est quod cum dictus frater infra scriptos errores Parisius in scholis publice dogmatizauerit, et contra facultatem theologicam euocatus per decanum eiusdem facultatis monitus caritativè ipsos corrigere recusauerit, prestant eos usque ad mortem velle defendere, dicta facultas errores huiusmodi potuit et merito debuit doctrinaliter condemnare. Prima pars scilicet quod hoc potuit, patet etc.

Secundus articulus est quod dicta facultas theologicam coassumptions sibi magistris aliarum trium facultatum vniuersitatis parisiensis dictos errores prius per eos examinatos et doctrinaliter condemnatos merito debuit domino episcopo Parisiensi, tanquam iudici ordinario iudicialiter denunciare. Et hoc clare patet ex secunda conclusione et eius probatione, sed adhuc etc. **Q**uoniam per nominatam facultatem theologicam magistris tribus alijs facultatibus sibi coassumptis et coadiunctis nunciauerunt ecclesie.

Ex quibus patet triplex ratio denunciandi predictos quia secreta et caritativa monitione precessit licet tamen hoc non esse necesse sicut patet ex doctrina sancti Thomae secunda secundæ, q. xxiij. arti. vij. vbi docet quod preta publica sunt publice arguenda, iuxta illud apostoli ad Timotheum, v. Peccantem contra oibis argue, ut ceteri timorem habeant. Quod intelligitur de peccatis publicis etc. ut Augustinus dicit in li. de verbis domini etc.

Tertius articulus est quod dicta facultas in scholis suis theologicis et dictus episcopus in locis sue diocesis, premissorum errorum dogmatizationem, publicationem, aut defensionem finaliter indubere potuerunt et debuerunt iudicialiter prohibere etc.

Secundus articulus opponunt tria, que ponit dicitur frater in supplicatione seu querela domino pape exposita, in qua fere tot sunt mendacia, quot sunt verba. **P**rimum est, quod aliquo conclusionum suarum trabunt ex doctrina sancti Thomae, quam facultas theologicam alia expresse commendauit, dominus Stephanus episcopus Parisiensis per suas litteras approbauit. **S**ecundus est, quod dominus Urbanus papa quintus per eius bullam vniuersitati studij Theolosophani scripsit, et voluit eiusdem sancti doctrinam tanquam benedictam et catholicam sequi et teneri a catholicis et studiosis, et eam per litteras ampliare. **T**ertius est quod solius sedis apostolice et declarare, danare, et approbare. Unde postea concluditur quod dicitur dominus episcopus apponens falsam in messem summum pontificis dictas conclusiones pronunciauit et decreuit falsas hereticas et erroneas, que cum subdit ibidem, que ista que tangunt fidem sunt de maioribus ecclesie causis et que ad solam summam pontificis per examinationem et decisionem deferri debent. **E**x quibus sequitur videtur quod nec episcopus nec facultas predicta conclusiones predictas potuerunt iudicialiter danare, nec eorum dogmatizationem aut publicationem vel defensionem finaliter cohibere. **A**d illa autem facilliter respondetur. **C**um ad primum respondetur vniuersitas in suis litteris patentibus, Nos inquit millesies diximus, et videmus non sufficit, qualiter sancti Thomae doctrinam in dicta nostra condemnatione nequaquam reprobamus, sed hunc eiusque fautores doctrinam eius ad distortum fidei absonum sensum adaptantes, aut ultra fieri debet contra eiusdem doctoris documentum dilatantes condemnamus audacter asserimus. Et hoc clare patebunt ex dicendis in secundo et tertio capitulis, vbi manifeste probabitur quod predictæ erronee conclusiones non trabuntur ex doctrina sancti Thomae, sed magis contrariantur eidem.

Ad secundum respondetur quod ex predicta bulla domini Urbani vel ex preallegata littera domini Stephani episcopi, aut alia quacumque littera autentica non potest sufficienter concludi quod sancti Thomae doctrina sit in oibus approbata, sicut clare ostendit in tertio capitulo huius tractatus. Et ad hoc adiungunt aliquid tale ratione. Illa doctrina non potest sic esse in omnibus approbata, que multa continet in fide erronea. Sed ut dicunt predicta sancti Thomae doctrina non solum in materia de absoluta necessitate creature de qua premissis controuertitur sic inferius

Ne inferius in tribus ultimis conclusionibus tertij capituli specialiter tractabit. sed etiam in pluribus alijs multa continet in se de erronea quod declarant. **C**irca in prima parte summe. q. xiv. art. vlt. in responsione ultimi articuli. dicit quod non est possibile aliam terram esse quam istam. quod omnis terra naturaliter ferretur ad hoc modum ubi dicitur esse. et notum est quod non loquitur de potentia nature. **C**irca in articulo ultimo dicit quod impossibile est esse duos angelos esse unius speciei. et quod impossibile est esse plures albedines separatas a substantijs que vident esse contra articulum de omnipotentia dei et contra veritates creditas circa sacramentum altaris. **C**irca infra. q. lxv. art. iij. et. vj. et in questionibus disputatis et articulis de unitate forme substantialis in homine. q. est. lxiiij. articulus ante partem de euangelio eterno. dicitur per Hieronymum. **C**irca et de hac opinione Thomae de unitate forme. nunc dicit in glo. **C**irca in dialogo suo conclusiones sequuntur que in anglia fuerunt scandalose. scilicet quod corpus christi non fuit idem numerum et mortuus. Et hoc credit sanctus Thomas in questionibus disputatis. q. lxiiij. quod non fuit simpliciter. **C**irca sequitur ultra quod caro mortua nunquam fuit viua. et quod corpora sanctorum mortuorum nunquam fuerunt corpora sanctorum viventium. et ideo reliquie corporum sanctorum nunquam fuerunt partes corporum viventium. nec corpus christi quod fuit vulneratum in cruce facit in sepulchro. Que omnia sunt absurda. **C**irca ex quibus et alijs pluribus erroribus contra quos quidam doctores speciales proposuerunt tractatus et claudunt isti quod huiusmodi doctrina non potest esse in omnibus approbata. nec hoc obstat eius sanctitati vel canonizationi quod non ostendit gloriose martyrio Lippiani ipse erravit in fide. sicut patet. lxiiij. in articulo dist. vi. et infra dicitur. c. iij. vbi sanctitas vite non inferit sanctitatem doctrine. sicut patet de Papia martyre. qui fuit patronus secte hereticorum. **C**irca de his omnibus inferunt quod predicta approbatio et canonizationi non est huiusmodi doctrine approbatio. **C**irca doctrina pape magistri straliter dicta sola habet auctoritatem magistratalem. sicut dominus innocentijs. iij. de suo apparatu testatur est. **C**irca de hac materia copiosius infra dicitur in tribus conclusionibus tertij capituli. et id breuiter pertrahimus. **C**irca tertium obiectum respondetur prius quod nec factus est. **C**irca tertium obiectum respondetur prius quod nec factus est.

Capitulum. iij.

Circa secundum principale in quo declarandum est quod assertiones dicti fratris per cedulam theologice facultatis dicto ordo episcopo tradita fuerunt rationabiliter et demerite. **P**remittendum est vniuersale generale quod in aliquibus dictarum assertionum et earum condemnatione est necessario notandum. videlicet quod licet aliqua propositio vel assertio possit habere aliquem sensum verum. tamen potest rationabiliter et demerite tanquam reuocanda propter alium sensum falsum in ea vel in eius probatione intellectum. **E**t de eius probatione probatur tam rationibus quam auctoritatibus sanctorum doctorum et specialiter ex dictis sancti Thomae de aquino. vt patet aduersa. **C**irca Quarto probatur suppositio premissa et singulariter declaranda est per exemplum sumptum ex doctrina ecclesie. **N**am per ecclesiam non nunquam assertio ambigua habet aliquem sensum catholicum est data immo quidam assertiones predictorum sunt vocate per ea sunt data. et ideo altera earum vel vtraque aliquez habet sensum catholicum. **E**t ecce exemplum manifestum. **N**am in libro. et bimol. et. xij. lib. viij. et habet. xliij. q. iij. ca. quidam autem aperte insinuat quod vtraque istarum. deus creat mala. deus non creat mala est hereticis et denata. **C**irca et assertores vtriusque reputat hereticos et hereticos Loliciani. a quodam colico notati. qui dicunt deum non facere mala. contra illud quod scriptum est. **E**go deus creatus mala. **S**ic notant a floriano qui contrario dicunt deum creasse mala contra illud quod scriptum est. **F**ecit deus omnia bona.

Circa quibus colligitur quod vtraque istarum est hereticis et denata. et tamen ista assertio deus creat mala. habet aliquem sensum catholicum. scilicet istum. deus creat mala pene. et sicut ista deus non creat mala. habet sensum catholicum. scilicet istum. deus non creat mala culpe. **C**irca De hac igitur suppositione preambula sic firmiter stabilita sigillatim declarandum est quod assertio victi fratris fuerunt rationabiliter et demerite. **P**rima igitur propositio sua fuit. maior est vnio hypostatica in christo quam vnio trium personarum in essentia increata. **S**ecunda possibile est esse aliquam creaturam puram in puris naturalibus. quod ita posset sibi et homini mereri. sicut anima christi condente gratia habitam. non est tamen aliqua possibilis. quod tamen condente. congruenter et sufficienter. homines posset redimere et salua

re sicut christus. **E**t ista denat reuocanda tanquam falsa et male sonans et erronea ad intellectum probationis sue. videlicet de gratia anime christi quo ad primam eius partem. **T**ertia. aliqua pura creatura rationalis potest in puris naturalibus beatifice dei essentia intueri. et hoc dicitur patere de creatura predicta. **E**t ista condemnatur reuocanda. **A**ls Parisius damnata tanquam erronea in fide. **Q**uarta. aliqua pura creatura est possibilis perfectior anima christi in merendo puta gratia anime christi. **E**t hoc denat reuocanda tanquam falsa erronea absurda in theologia et philosophia. et theologice doctrine irritua. **A**d didit huic propositio ista verificatione. et si non quo ad certitatem meriti. tamen quo ad modum merendi. **E**t hoc omnia eide potest non potest. **Q**uinta videlicet mihi quod talis creatura si ponere esse simpliciter. **E**t hoc demeratur reuocanda sicut immediate procedens. **S**exta ponere aliquod creatum vel aliqua creatura esse simpliciter absolute. necesse est non esse contra fidem. **E**t hoc denat reuocanda tanquam falsa et male sonans in fide habet eodem modum theologorum. **S**eptima. necesse est non repugnat esse causatum. **E**t hoc demeratur reuocanda tanquam falsa et erronea in fide. **O**ctaua. magis est consonum fidei ponere aliquod circa primam esse absolute et simpliciter necesse nequaquam ponere ipsum sine aliqua additione necesse esse. **E**t hoc demeratur reuocanda tanquam falsa et erronea propter falsam implicationem et erroneam compositionis quam includit quod aliqua res creatam necesse esse. scilicet sine aliqua additione est consonum sacre scripture. et per consequens aliquid quod creatum est et increatum quod contradictionem includit. **N**ona. asserere aliquid fore verum quod est contra sacra scriptura est expressiue contra fidem. **E**t hoc demeratur reuocanda tanquam falsa et iniuriosa sanctis et doctoribus si ea intelligat vniuersaliter. prout in probatione eius videtur pretendere. **D**ecima. non omnem hominem propter christum contraxisse ab Adam peccatum originale est expressiue contra fidem. **E**t hoc denat reuocanda tanquam falsa. scandalosa. et plarium aurium offensiva. et presumptuose asserta non obstante probabilitate questionis. vtrum beata virgo fuerit in peccato originali concepta. **C**irca Undecima. beatam Mariam virginem et dei generatricem non contraxisse peccatum originale est expressiue contra fidem. **E**t hoc demeratur reuocanda tanquam falsa scandalosa presumptuose asserta et plarium aurium offensiva. **D**uodecima tamen est contra sacra scripturas vnum hominem esse exceptum a peccato originali propter christum sicut si decem homines ponantur excepti. **E**t hoc denat sicut procedens reuocanda tanquam falsa scandalosa. presumptuose asserta. et plarium aurium offensiva. **T**redecima magis est expresse contra scripturam sacram beatam virginem non esse conceptam in peccato originali quam asserere ipsam simul fuisse beatam et viatricem ab instanti sue conceptionis vel sanctificationis. **E**t postquam probatur correlatiu dicitur quod pari modo videtur dici quod magis est expressum ipsam vnitam fuisse hypostatice. et hoc idem in scripto suo coram iudicibus recta uit. **H**ec autem propositio condemnat sicut procedens reuocanda tanquam falsa scandalosa. presumptuose asserta. et plarium aurium offensiva. **E**t merito potuisset rigorose et demerari. quod nulla predicta est ita temeraria. **Q**uarta decima vltima in expositione sacre scripture. siue de clarando per ecclesias. siue per doctores. siue expiando per quemcumque. de sacra scripture et non aliunde tradenda est determinatio. declaratio. siue exceptio. sicut in grammatica contra regulas ponit in eadem exceptio reperit. **E**t hoc demeratur reuocanda tanquam falsa et erronea. si intelligat quod exceptio vel propositio sit tradenda expresse et explicite ex sacra scripture et non aliunde prout videtur pretere. aliter non esset ad propositum suum. **C**irca harum propositionum improbabiles diffuse et pulcherrime ponuntur in dicto tractatu.

Capitulum. iij.

Circa tertium principale in quo declarandum est quod doctrina sancti thome non sic est approbata quod per ea oporteat antedicta condemnationem aut dicti episcopi peccatis aliquid impeditur. **P**remittenda est hec diuisio quod aliqua doctrina est per ecclesiam approbata per tripliciter intelligi. **U**no modo quod talis doctrina sit per ecclesiam tanquam veritas in fide probabiliter acceptata. et tanquam talis inter scholasticos diuulgata. **S**ecundo modo quod talis doctrina sit sic approbata quod oporteat credere quod ipsa sit in omni sui parte vera. **T**ertio modo sic vt ipsa sit sic approbata. vt oporteat credere quod ipsa in nulla sui parte sit in fide erronea vel heretica. nam multa sunt falsa que non pertinent ad fidem que tamen non inducunt errorem et denatibilem.

Tripliciter approbata per ecclesiam

L. 100

De Simplicio

in talibus non cadit heresis. qz heresis importat corruptione fidei xpiane. In talibus autē falsitas aut error ad corruptione nē fidei xpiane non p̄tinet. vt dicit sanctus Thomas. secūda secunde. q. de heresi. articulo. ij. Et ideo p̄t̄ q̄ approbatio alicuius doctrine. scdo modo maior est approbatio alicuius tercio modo. Et primus autē modus approbationis multū differt a duobz alijs qz multe sunt doctrine illo p̄t̄io nō approbate. i. q̄ continent non solū falsa. immo etiā quedam in fide erronea. vt inferius patebit. Unde primus modus approbationis cōis est multus doctrinis seu libris vel tractatibus sanctorū et doctorū. Sed scda et tertius valde paucis scriptis cōueniunt. s. soli doctrine scripture sacre. et vniuersalis ecclesie vt quidam dicunt. sicut apparebit ex dicēdis. et ideo vterqz ipsoꝝ maior est primo.

Quilibet autē predictoꝝ modozū pōt subdiuidi. qz talis approbatio alicuius doctrine pōt esse expressa. vel tacita. Expressa quidē per scripturā autenticā. sicut per autoritatē scripture diuine vel constitutionē ecclesie. vel bullā apostolicā. aut aliaz litteram autenticā alicuius persone vel collegij in hoc potestate habentis. Et sic expresse approbata est doctrina scripture sacre noui et veteris testamēti. generalium concilioꝝ. epistolozum decretalium. et quozūdam opusculozum sanctorū patrū. sicut pater ex decreto Belasij pape. xv. dist. c. sancta romana.

Tacite vero pōt esse alicuius doctrine approbatio per tolerantiam seu p̄missionē ecclesie. Et sic multe doctrinē approbate non solū sanctorū patrū. sed etiā quozūdam doctorū et magistrōꝝ. qui scripserunt summas et lecturas diuersas. et in quibusdam inter se aduersas. tam in theologia q̄ in iure canonico. sicut p̄t̄ de multis doctoribz vniuersitatis Parisiensi. taliorū studiorū. Et hec tacita eozū approbatio habet implicite ex pallegato decreto Belasij pape. vbi dicit. Opuscula atqz tractatus oim̄ patrū orthodoxozū qui in nullo a setō romane ecclesie cōsortio deuiauerunt. nec ab eius p̄dicatione scūcti sunt. legenda decernimus. Unde qz hic generaliter oim̄ illoꝝ magistrōꝝ vel doctorū qui huiusmodi sunt approbata. tacita. scilicet et implicita. s. non explicita. Sed de opusculis eozū diligenter obseruandū est qd̄ ibidē sequit̄ qz cum hec ad catholicos manus aduenerint. beati apostoli Pauli sententia p̄cedat. Quia probate qd̄ bonum est tenete. Et iuxta primā diuisionē declarande sunt tres principales conclusiones circa approbationem doctrine sancti Thomae. Deinde alie tres speciales. circa doctrinam eius de absoluta necessitate creature.

Prima igit̄ conclusio est. Doctrina sancti Thomae in opusculo suis theologicis p̄tenta. primo modo est per ecclesiam approbata et tāqz vtilis et pbabilis diuulgata. Et hec pbaf̄ quia etc.

Secunda conclusio est. Predicta sancti Thomae doctrina non est secūdo modo p̄ ecclesiam approbata. sic. s. q̄ oporteat credere qz ipsa in oi sui parte sit vera. Et hec probatur qz etc.

Tertia conclusio. Prefata sancti Thomae doctrina nō est tertio modo p̄dicto p̄ ecclesiam approbata. sic. s. q̄ oporteat credere qz ipsa in nulla sui parte sit in fide erronea vel heretica. Et hec conclusio probaf̄ qz etc.

Secūdo principaliter pbatur tertia conclusio. qz de illa nō opz credere doctrina. qz ipsa in nulla sui parte sit in fide erronea vel heretica. in qua quidē cōtinentur multe cōtrarietates et repugnantie. etiā in materia ad fidē pertinētē. Sed multe huiusmodi repugnantie et cōtrarietates cōtinentur in doctrina sancti Thomae. igit̄ etc. Quia nota est. sed minor pbaf̄. et de multis exēplis breuitatis causa pauca ponentur.

Primum exēplum est. qz primo sententiarum dist. xj. articulo. iij. tenet sanctus Thomas qz pater et filius possunt dici duos spiratores sicut spirantes. In primavero parte summe sue. q. xxxvj. arti. vlt. dicit qz sunt vnus spirator et nō duo. et tñ hec materia multū ad fidē p̄tinet. cum in cōcilio Lugdunē. sub Bregorio. x. celebrato fuerit definitum qz spūssancus a patre et filio nō duabus spirationibus. sed vnica spiratione p̄cedit. sicut p̄t̄ in cap. fidei. extra de summa trini. et fide. catbo. lib. vj.

Secundum exēplum est. qz in scdo sententiarum. dist. j. dicit qz creatio instrumentaliter cōmunicare potuit creature. sicut stinens in hoc opinione magistri. li. liij. di. v. in qua tñ ab alijs doctoribus cōiter nō tenet. In primavero parte summe. q. xlv. arti. v. dicit qz nō. Et idē dicit scdo cōtra gētilios. c. xxj. et in cōfessione de veritate. Tertium exēplum pōt poni. qz in scdo sententiarum et filiter in quarto t̄z qz oīs homo p̄ter xp̄m cōcipit in peccato originali. et in primo t̄z qz beata virgo nō fuit concepta in peccato originali. sicut supra dictus est. et tñ pars aduersa cōtra quā agim̄ asserit scdm̄ exp̄se esse. immo exp̄ssissime p̄ fidē. et ideo h̄z p̄cedere qz doctrina sancti Thomae in hac parte est in fide erronea. Quartum exēplum. qz in tertio sniarū di. vj. q. ij. arti. ij. dicit qz prima opinio ibi posita a magistro non est heretica s. sit falsa. s. filius dei assumpsit sic boies ex bñana carne anima rōali cōstitutum. tñ ille hō cepit esse deus. et deus cepit esse hō ille. In tertia vō parte summe. q. ij. ar. liij. in fi. dicit qz est heretica et dānata in p̄llo.

Quintum exēplum est qz in quarto sniarum dist. xxxvij. arti. liij. in solutione tertij argumēti dicit qz papa pōt dispensare in voto p̄tinetē. et in scda secunde. q. lxxvij. arti. xj. dicit qz non allegans decretalē. Cum ad monasterium. extra de statu mona. vbi in fine illius decretalis dicit qz abdicatio p̄prietatis sicut et custodia castitatis adeo est annexa regule monachali. vt cōtra eā nec summus pōt se p̄t̄ indulgere. S. hec secūda opinio videt̄ esse erronea in fide. cum sit cōtra obseruantia ecclesie. qz in tali voto quōqz dispensauit. sicut ostēdit dñs Durandus in. liij. Sextum exēplum generale qd̄ sumit̄ a quodā tractatu sancti Thomae de p̄cordia quozūdam doctorū suoz inter se discordantiz qz incipit. Pertrāsibunt plurimi. Et multiplex est scia vbi multa diuersa et aduersa q̄ in doctrina sua p̄tinent corripit et exponit. Et qz verisimile est qz tñc nō oīs huiusmodi scia bi occurrerunt. ideo in fine plogi sui supplicat liboz suoz lectionibus. ita dicens. Si q̄s aliq̄ inuenit nō cōcordanter si nō sit manifesta cā dīcedi ex qua fm̄ bylarium accipienda est intel ligētia doctorū discretiorē et magis exercitatum cōsulari. Si vō non fuerit inuentum quomodo vtrūqz stare possit. id illoꝝ eligat qd̄ magis p̄sona m̄critati iudicauerit. alteruz vero nosip̄s reuocemus. si talis discordia nobis occurreret.

Ex quo dicto correlative sequit̄. qz si in doctrina sancti Thomae aliqua assertio reperiret̄ que esset heretica aut in fide erronea. nō p̄pter hoc sequeret̄ qz asserens fuisset hereticus. qz. s. cā p̄tinaciter nō asseruisset. cum ad reuocationē humiliter se offerat. Sic em̄ beatus Hieronymus et beatus Hieronymus h̄z errorneas opiniones vel hereticas scripserint quas reuocasse nō legunt. vt infra dīcet̄. qz tñ eas p̄tinaciter nō. defendunt. non sunt heretici iudicādi etc. Et p̄pter hoc solum qz heresim tenuerit hō vel scripto. nō esset post mortē de heresi accusandus. nisi probari posset qz talē heresim p̄tinaciter tenuisset. Et hoc patz ex dictis sancti Thomae in secunda secunde. q. de heresi. arti. ij. in solutione ad tertium argumētum. Vbi allegat Augu. xxxij. q. ij. dicens. Si qui sententiam suā q̄uis falsam atqz peruersam nulla pertinaci animositate defendunt querunt. autē tacta sollicitudine veritate. corrigi parati cum inueniant nequa q̄ sunt inter hereticos p̄p̄tadi. Unde cōcludit qz si aliq̄ doctor res dissensisse vident̄ in vel contra ea quoz nihil interest ad fidem. vel etiā in quibusdam ad fidē pertinētibus que nondum erant p̄ ecclesiam determinata. non est vitium heresis. postq̄ autem essent determinata autoritate ecclesie vniuersalis. si quis tali determinationi p̄tinaciter resisteret vel repugnaret. hereticus esse sentiret̄. Et hec dicit sanctus Thomas p̄pter dissensionē que fuit inter Hiero et Augu circa cessationē legalium.

Ex quibus oibus satis p̄t̄ qz idē sanctus Thomas qz Augu. in regula et in doctrina sequit̄ sicut magistrum discipulus. dicere potuit et debuit cum eodē Aug. Errare potero sed hereticus non ero. qz non oportet credere qz doctrina sua in nulla sui parte fuerit heretica vel in fide erronea. s. ipse non fuerit hereticus. Tertio probatur eadē conclusio qz si oporteat dicere qz huiusmodi doctrina in nulla sui parte sit in fide erronea vel heretica hoc maxime esset qz ipsa est p̄ ecclesiam approbata. Sed aliqua est doctrina multo magis approbata qz doctrina sancti Thomae. que tñ in aliqua sui parte est heretica vel erronea in fide. igit̄ hoc etiā sine vlla temeritate dici poterit qz doctrina sancti Thomae non obstante eius approbatione. confesquentia est clara et maior nota. quia illi fundamēto innit̄ pars aduersa. sed minor probatur per multa exēpla.

Et vt a maioribus ad minora procedatur. primum exēplum ponitur de doctrina beati Petri apostoli. quam nulli dubium est esse

tentiarum et filiter in quarto t̄z qz oīs homo p̄ter xp̄m cōcipit in peccato originali. et in primo t̄z qz beata virgo nō fuit concepta in peccato originali. sicut supra dictus est. et tñ pars aduersa cōtra quā agim̄ asserit scdm̄ exp̄se esse. immo exp̄ssissime p̄ fidē. et ideo h̄z p̄cedere qz doctrina sancti Thomae in hac parte est in fide erronea. Quartum exēplum. qz in tertio sniarū di. vj. q. ij. arti. ij. dicit qz prima opinio ibi posita a magistro non est heretica s. sit falsa. s. filius dei assumpsit sic boies ex bñana carne anima rōali cōstitutum. tñ ille hō cepit esse deus. et deus cepit esse hō ille. In tertia vō parte summe. q. ij. ar. liij. in fi. dicit qz est heretica et dānata in p̄llo.

Quintum exēplum est qz in quarto sniarum dist. xxxvij. arti. liij. in solutione tertij argumēti dicit qz papa pōt dispensare in voto p̄tinetē. et in scda secunde. q. lxxvij. arti. xj. dicit qz non allegans decretalē. Cum ad monasterium. extra de statu mona. vbi in fine illius decretalis dicit qz abdicatio p̄prietatis sicut et custodia castitatis adeo est annexa regule monachali. vt cōtra eā nec summus pōt se p̄t̄ indulgere. S. hec secūda opinio videt̄ esse erronea in fide. cum sit cōtra obseruantia ecclesie. qz in tali voto quōqz dispensauit. sicut ostēdit dñs Durandus in. liij. Sextum exēplum generale qd̄ sumit̄ a quodā tractatu sancti Thomae de p̄cordia quozūdam doctorū suoz inter se discordantiz qz incipit. Pertrāsibunt plurimi. Et multiplex est scia vbi multa diuersa et aduersa q̄ in doctrina sua p̄tinent corripit et exponit. Et qz verisimile est qz tñc nō oīs huiusmodi scia bi occurrerunt. ideo in fine plogi sui supplicat liboz suoz lectionibus. ita dicens. Si q̄s aliq̄ inuenit nō cōcordanter si nō sit manifesta cā dīcedi ex qua fm̄ bylarium accipienda est intel ligētia doctorū discretiorē et magis exercitatum cōsulari. Si vō non fuerit inuentum quomodo vtrūqz stare possit. id illoꝝ eligat qd̄ magis p̄sona m̄critati iudicauerit. alteruz vero nosip̄s reuocemus. si talis discordia nobis occurreret.

Ex quo dicto correlative sequit̄. qz si in doctrina sancti Thomae aliqua assertio reperiret̄ que esset heretica aut in fide erronea. nō p̄pter hoc sequeret̄ qz asserens fuisset hereticus. qz. s. cā p̄tinaciter nō asseruisset. cum ad reuocationē humiliter se offerat. Sic em̄ beatus Hieronymus et beatus Hieronymus h̄z errorneas opiniones vel hereticas scripserint quas reuocasse nō legunt. vt infra dīcet̄. qz tñ eas p̄tinaciter nō. defendunt. non sunt heretici iudicādi etc. Et p̄pter hoc solum qz heresim tenuerit hō vel scripto. nō esset post mortē de heresi accusandus. nisi probari posset qz talē heresim p̄tinaciter tenuisset. Et hoc patz ex dictis sancti Thomae in secunda secunde. q. de heresi. arti. ij. in solutione ad tertium argumētum. Vbi allegat Augu. xxxij. q. ij. dicens. Si qui sententiam suā q̄uis falsam atqz peruersam nulla pertinaci animositate defendunt querunt. autē tacta sollicitudine veritate. corrigi parati cum inueniant nequa q̄ sunt inter hereticos p̄p̄tadi. Unde cōcludit qz si aliq̄ doctor res dissensisse vident̄ in vel contra ea quoz nihil interest ad fidem. vel etiā in quibusdam ad fidē pertinētibus que nondum erant p̄ ecclesiam determinata. non est vitium heresis. postq̄ autem essent determinata autoritate ecclesie vniuersalis. si quis tali determinationi p̄tinaciter resisteret vel repugnaret. hereticus esse sentiret̄. Et hec dicit sanctus Thomas p̄pter dissensionē que fuit inter Hiero et Augu circa cessationē legalium.

Ex quibus oibus satis p̄t̄ qz idē sanctus Thomas qz Augu. in regula et in doctrina sequit̄ sicut magistrum discipulus. dicere potuit et debuit cum eodē Aug. Errare potero sed hereticus non ero. qz non oportet credere qz doctrina sua in nulla sui parte fuerit heretica vel in fide erronea. s. ipse non fuerit hereticus. Tertio probatur eadē conclusio qz si oporteat dicere qz huiusmodi doctrina in nulla sui parte sit in fide erronea vel heretica hoc maxime esset qz ipsa est p̄ ecclesiam approbata. Sed aliqua est doctrina multo magis approbata qz doctrina sancti Thomae. que tñ in aliqua sui parte est heretica vel erronea in fide. igit̄ hoc etiā sine vlla temeritate dici poterit qz doctrina sancti Thomae non obstante eius approbatione. confesquentia est clara et maior nota. quia illi fundamēto innit̄ pars aduersa. sed minor probatur per multa exēpla.

Et vt a maioribus ad minora procedatur. primum exēplum ponitur de doctrina beati Petri apostoli. quam nulli dubium est esse

esse magis approbatū q̄ doctrinā beati pauli pro oibus ad fidē pertinentibus que verbo aut facto docuit. cōstat q̄ vniuerso dī doctrina in aliqua sui parte fuit in fide erronea. s. in illa parte in qua paulus eū reprehendit. de qua reprehensione dicit ad Gal. ij. c. Cum autem venisset cephas antiochiam in facies ei restitit q̄ reprehensibilis erat. Et causam reprehensionis ipsi? et aliorum per eius doctrinā errantium subdit. Quia certe non recte ambulabat ad veritatem euangelij. Et sic patz q̄ errabat contraveritatem euangelij. q̄ eius doctrina erat in hoc fide erronea. Unde etiam patet q̄ in errore fidei minor reprehendere potest quantumlibet maiorē. cum paulus sic reprehenderit petrum principem apostolorum. Et ideo non debet mirari nec temerarium iudicari si minores doctores reprehenderent sanctū Thomam vbi ostenderunt cum errasse in materia fidei.

Scōm exemplum est de doctrina sancti Cypriani. qui inter doctores approbatos primus noitur in decreto Helasij p. xv. dist. c. sancta romana. tñ eius doctrina in aliq̄bus fuit erronea. Unde de baptismo parvulorum eundē reprehendit. Aug. de conse. di. iij. c. quomodo. Et merito erat reprehendēdus. h̄ esset sanctus martyr et insignis. sicut ponitur. xxij. di. c. porro. Reprehensibilis autē erat. q̄. s. baptisma hereticorum lauacrum diaboli appellabat. Unde Aug. libro. ij. contra quendam danatistam de scripturis Cypriani dicit sic. Quod in eis dicitur scripturarum autoritatē congruit cum laude eius accipio. quod autē non congruit cum pace eius respicio. Et infra. Ubi vbius laudē assequi non valeo eius multis litteris mea scripta non cōparo. eius ingenium diligo. eius laude delector. ei? caritatem miro. eius martyrius veneror. hoc q̄ aliter sapuit nō accipio. quia ecclesia non accipit pro qua sanguinem fudit.

Tertiu exemplum est de doctrina beati Hieronymi q̄ in predicto decreto Helasij inter approbatos doctores numeratur. Lulus eloquiū vt Aug. de eo ait cōtra Iulianum. Ab oriente in occidentes instar solis refulget. ac etiā intantū defert ecclesia vt sacre scripture testimonij p̄ceteris inter p̄ribus ex eius translatione suscipiat. et tñ p̄stat q̄ eius doctrina in aliqua sui parte p̄cedit fuisse erronea. etiā in his q̄ ad fidē et doctrinā aplicam pertinere noscunt. Nā sicut habet in decretis. xxvj. dist. in. circa doctrinā beati pauli apli dicitis. Oportet ep̄m esse vni? vto? ris virū. et nō pluriū. Hier. et Aug. dicitas snias ptulerunt. hinc est q̄ glo. in p̄dicta dist. c. j. dicit q̄ male sentit dic Hier. Aug. eū corrigi in proximo. Isti etiā sancti sicut p̄z in eoz? eplis vt recitat glo. ad Gal. ij. c. de reprehensione. q̄ paulus dicit Petrus aplm esse reprehensibile. dñi sentiebāt. vt supra dictū est et ideo aliter eoz? circa vritatē euāgelij erroneā opinionē tenebat. De Aug. etiā et alijs plurib? approbatis doctozib? sile possit ostēdi.

Quartum exemplum est de doctrina seu cōpilatione magistri sententiarū que in studijs generalibus et quandoq̄ ex mandato aplice publice tanq̄ approbata et autentica legitur et tamen in ea aliqua p̄tinent in fide erronea. Sicut est illa opinio quas tenet m. ij. dist. xxij. q̄ xps i triduo sue mortis fuit bō. et quedam sunt alie in quibus cōiter reprobat. hoc tñ non obstāte videt q̄ et doctrina sit magis autentica q̄ doctrina sancti Thome

Quintū exemplū est de doctrina seu cōpilatione decretorū Gratiani. que a doctozibus decretorū tanq̄ approbata et autentica legitur et a qua et non a lectura decretalium doctores decretorū et non doctores decretalium nominant. et tamē illa doctrina in aliqua sui parte est erronea in fide. sicut p̄z. xxij. q. iij. c. sed obijct. vbi narrat Gratianus q̄ tpe regis achab fuerunt missi duo quinquagenarij ad helyam qui dixerūt ei. Homo dei rex israel vocat te. quod est berens explicita. q̄ dñi veritas est explicita approbata. q̄ hoc accidit tēpore Ochozie mortuo rege Achab. sicut expresse in sacra scriptura reperit. iij. Reg. i. ca. Unde si Gratian? pertinaciter ei adhesionem fuisse manifest? hereticus. sed non fuit hereticus. q̄ non pertinaciter. sed in aduertēter illud dixit. Tñ sup illo passu dicit glo. q̄ ipse cōfundit bystoziam. non em Achab misit illos quinque iagenarios. s̄ rex Ochozias. nec etiā illud contigit tpe Achab. sed sub ochozia In plurib? etiā alijs gl. reprobat Gratianū. sicut p̄z. xj. q. iij. c. euiderēt itaq̄. et xj. q. j. c. j. et alijs q̄ plurimis locis. Et dicit aliqui p̄pter hoc q̄ multis lz negare glosas decretorū et decretalium. cū glose apte negant textū. Et cōsimiliter dicit aliqui de glosis ordinarijs biblic. que tñ videntur esse maioris autoritatis

tatis q̄ doctrina sancti Thome. cū allegat autoritatie.

Secundum exemplum potest poni de quibusdam doctozib? q̄ non sunt canonizati. sicut venerabilis Anselmus cantuar?ensis archiepiscopus Hugo de sancto victore. et quidam alij quozus dicta vel scripta in aliquibus reperunt erronea. et tñ eozus doctrina non minus videt esse autentica q̄ doctrina sancti Thome. cū ipsi cōmuniter et actibus scholasticis scientificis allegentur autoritatie. nec solent negari. sed eozum dicta reuenter glosari et exponi quod tamen scholastici nondum consueverunt facere de dictis sancti Thome. Et ideo presumptuosum videt eius doctrinā sup illos et alios doctores sic extollere q̄ non liceat credere. aut asserere ipm in fide errasse sicut et alij errauerunt. Nec obstat et canonizatio quā aliq̄ p̄ magno colore p̄tendunt. Et q̄bus oibus videt q̄ dicere sanctum Thomam in aliqua parte doctrine sue errasse in fide. nec obuiat seu derogat canonizatiōi sue. nec approbatiōi doctrine sue theologicē facti h̄ idē dicere de alijs sanctis et p̄cipuis doctozib? nō derogat canonizatiōi nec approbatiōi eoz. Nā ecclesia sicut canonizandi alique sanctū nō p̄ h̄ approbat oia ei? sc̄nta approbatio et doctrinā non per hoc approbat oia eius dicta vel scripta. s̄ solū illa que p̄ autorē ipsum non sunt retractata. nec p̄ aliū rationabiliter sunt correctā. aut merito tanq̄ veritati contraria corrigenda iuxta superius allegatam apli sententiam. Via probate quod bonum est tenere. Sic igitur per ecclesiam approbatur aliqua doctrina nō tñ quo ad oia. sed quo ad illa que sunt veritati consona. sicut patz de doctrina Origenis. de qua dicit Helasius papa. xv. di. c. sancta romana. q̄ Origenis nonnulla opuscula que vir beatissimus Hieronymus non repudiat legēda suscipimus. reliqua autē cū autore suo dicit? esse reuēda.

Et oib? istis p̄dictis clare p̄z tertia conclusio principalis.

Quarta conclusio est doctrina sancti Thome. lib. ij. summe sue cōtra gētiles. c. xij. de rerū creatarū necessitate absoluta est de virtute sermonis falsa et multum impropria. Et hec conclusio p̄z. q̄ illud capitulum intitulatur qualiter in rebus creatis esse potest necessitas absoluta. et est principalis conclusio capli q̄ sunt quedam in rebus creatis que simpliciter et absolute necesse est eē talique q̄ sunt p̄tingētia esse. S̄ q̄ ista locutio sit de virtute sermonis falsa et multū impropria hoc probat.

Quinta conclusio p̄dicta sancti Thome doctrina s̄m quosdā est in fide erronea seu in aliqua sui parte de vniuerso errore suspecta. Et in hac cōclusiōe non assertiue. sed solū recitatiue loq̄mur. Dicit em aliq̄ q̄ ista doctrina multos errores p̄tinet.

Prim? est q̄ ponit aliqd a deo esse necesse esse q̄ videt contra sacra scripturā et intētiōē sanctorū. q̄ necesse eē ē p̄p̄riū nō mē dei et videt esse intētiōē sacre scripture. Ex. iij. c. vbi moysi interrogati dñō. Si dixerint q̄ est nomen eius quid dicā eis. Dixit dñs ad Moysen. Ego sum qui sum. sic dices filijs israel quod est nomen me ad vos. Sup quo verbo dicit glo. et.

Secundus error vt isti dicunt est in principali fundamentō p̄ dicte p̄titiōis. quod est illud. Sunt inquit quedā in reb? creatis que simpliciter et absolute necesse est esse. Illas em res simpliciter et absolute necesse est esse in quibus nō est potestas ad nō esse. Quedas aut res sic sunt a deo in esse p̄ducte. vt in eis naturaliter sit potētia ad nō esse. quod quidē cōtingit ex hoc q̄ materia in eis est potētia ad aliā formā. Ille igit res in quibus vel non est materia. vel si est non est potētia ad aliā formam. non habent potētia ad non esse. eas igitur simpliciter et absolute necesse est esse. Hoc autem iterum circa medius capituli magis explicat. dicit q̄ q̄ materia s̄m q̄ est in eius potētia est ex ordine materie. necessario res alique corruptibiles existunt. sicut animal q̄ ex cōtrarijs cōpositū est. q̄ eius materia cōtrariorū est susceptiua. forma autē s̄m id quod est act? est. t̄per eam res existit actu. vnde ea ipsa p̄ouenit necessitas ad esse in quibusdam quod p̄tingit. q̄ res ille sunt forme. non in materia. et sic non est in eis potētia ad non esse. sicut est de substantijs separatis. vel q̄ forme rez sua p̄fectione a dequāt rotam potētia materie. vt sic non remaneat potētia ad illam formā. nec p̄sequens ad nō esse. sicut est i corporib? celestib?

Hoc est igitur principale fundamentū p̄titiōis sancti Thome q̄ videtur multipliciter erroneum. primo q̄.

Tertius principalis error p̄dicte p̄titiōis esse videt. q̄ dicit q̄ p̄ hoc q̄ dicit deum produxisse res per voluntatē. nō p̄

necessitate. non tollitur quin voluerit aliquas res esse que de necessitate sunt. & aliquas que sunt contingenter ad hoc qd sit in rebus diuersitas ordinata. Nihil igitur prohibet res quasdam diuina voluntate productas necessarias esse. Et consequenter hec declarando subdit esse necesse simpliciter non repugnat ad rationem esse creati. Nihil enim habet aliquid necesse esse quod tamen sue necessitatis causam habet sicut conclusiones demonstrationum. Nihil igitur prohibet quasdam res sic esse productas a deo. vt tñ eas esse sic necesse simpliciter. Et iterum postea ibidem aliam rationem concludit. Sic igitur aliqua creatura de necessitate habet esse. Ex quibus clare patet qd non solum concedit qua sdam res diuina voluntate productas necessarias esse vel eas necesse esse. sed etiam concludit qd quedam de necessitate sunt. & qd eas esse est necesse simpliciter. & de necessitate habent esse. modo hoc repugnat libertati diuine voluntatis. quod arguitur sic. Quia ista consequentia est bona. deus vult creaturam esse. ergo creatura est & contra. et per consequens si antecedens libere & voluntarie verificatur de aliqua creatura. consequens consequenter verificatur de eadem. qd si deus libere & contingenter vult quamlibet creaturam esse. sequitur qd quelibet creatura est contingenter & nulla est de necessitate. vnde etiam ex opposito sumitur oppositum. qd etc.

Quartus error: huius doctrine esse dicitur in quadam ratione que ibidem sequitur. que dicit qd quanto aliquid magis distat ab eo quod per se ipsum est ens. scilicet a deo. tanto magis propinquum est ad non esse. quanto igitur aliquid est propinquum deo. tanto magis recedit a non esse. que autem iam sunt propinqua sunt ad non esse per hoc quod habent potentiam ad non esse. Illa igitur que sunt deo propinquissima & per hoc a non esse remotissima. talia esse oportet ad hoc qd sit ordo rerum complexus. vt in eis non sit potentia ad non esse. talia autem sunt necessaria absolute. Sic igitur aliqua creatura de necessitate habet esse. Hec autem ratio deficit in multis. Primo in hoc qd supponit qd entia deo propinquissima sicut angeli tanto magis recedunt a non esse hoc enim proprie loquendo non est verum quia proprie nihil distat vel recedit a non esse etc.

Quintus error: predicte positionis est in ipsius declaratione in qua dicitur. Sciendum est itaqd qd si rerum creaturam vniuersitas consideretur. prout sunt a primo principio inueniuntur dependere ex voluntate non ex necessitate principij nisi necessitate suppositionis vt dictum est. Si vero comparatur ad principia prima inueniuntur necessitatem habere absolutam. Nihil enim prohibet aliqua principia non ex necessitate produci. quibus tamen positus de necessitate sequitur talis effectus sicut. mors animalis huiusmodi necessitatem absolutam habet propter hoc qd ex contrarijs iam est compositum quous ipsum ex contrarijs componi non fuisset necessarium absolute. Similiter autem qd tales rerum nature a deo producerentur voluntarium fuit qd autem eis sic statutis aliquid proueniat vel existat absolute necessitatem habet. Ex quo patet qd hec positio est locutio impropria & petit principium. qd hoc assumit qd debet probare. Nam per exemplum positum patet qd vocat necessitates absolutam illam. que non est ex conditione vel suppositione sicut mors huius animalis non ex suppositione vel conditione qd animal non sit ex huiusmodi oppositi non habet necessitatem. et id non habet necessitatem nisi conditionalem etc.

Sextus error doctrine predicte assignari potest in quodam dicto quod sequitur ibidem vbi ait. Manifestum est qd omnia que contrarium habent vel contrarijs sunt. corruptibilia sunt. que autem huiusmodi non sunt sempiterna sunt nisi pars corrumpatur sicut forme que non subsistunt. sed esse earum est per hoc qd insunt materie. Et hoc enim sequitur qd gratia in anima vel in angelo cum non habeat contrarium. nec ex contrarijs existat. nec sit forma que insit materie est sempiterna. & idem videretur sequi de luce vel lumine si esset sine materia sicut accidentia sacramenti altaris sunt sine subiecto hoc etiam fauet articulo Parisius condemnato allegato superius. in quo dicitur. Omne quod non habet materiam est eternum. Et breuiter hec & alia multa erronea falsa & improprie dicta videntur multis in predicte doctrina contineri. que tamen ex tadio pertransimus. Dicitur etiam qd in terminis philosophie & naturalibus principijs in eodem li. ca. xv. errauit manifeste. vbi declarando qualiter deus omnipotens dicatur que

dam non posse. inter alia dicit qd deus non potest facere vnum & idem esse & non esse. quod est contradictoria simul & postea subdit qd contradictio in contrarijs & priuatiue oppositis includitur. sequitur enim qd si est album & nigrum qd album & non album. & si est videns & cecum qd sit videns & non videns. vñ eiusdem rationis qd deus non posset facere opposita simul in esse eisdem fm idem. Ex quo patet qd ponit qd deus non magis potest facere duo contraria simul in esse eisdem fm idem qd duo contradictoria. hoc autem est erroneum. qd de facto corpus xpi fm se totum in sacramento altaris in diuersis altaribus sunt motus contrarij sursum. & deorsum & pari ratione posset facere deus idem corpus fm se totum esse album & nigrum. Dicitur etiam qd in pluribus locis doctrine sue ipse errauit per hoc qd principia philosophie seu potius quedam philosophorum verba ad conclusiones theologice nimis applicauit. Non enim loquitur taliter debent theologice qualiter loquuntur philosophi. sicut docet Aug. x. de ciui. dei. ca. xxiij. dicens. Libere verbis loquuntur philosophi. nec in rebus ad intelligendum difficillimis offensionem religiosarum aurium permesceat nobis autem ad certam regulam loqui pbas est. ne verborum licentia etiam de rebus que bis significantur impiam gignat opinionem etc.

Conclusio.

Huius ergo tractatiu vltimam aduerso erroris: finem statuimus. Illi laus honor & gratiarum actio. qui nobis causam suam tractantibus non defuit. quo docente asseritam hanc veritatem sensitimus. quo instruite probamus. quo precipiente defendimus: & per quem postremo fraternam caritatem permoti ad omnes deuocuntur & nobiscum sentire vehementer affectamus. qd si veritatem habere: iudicio nostro: clarissime nec sic credidit. aut alio fauore vt ipsi conant. alioque sine qd eius postulet dignitas criminemur. Testamur te christe. testamur & illam cui testimonium perhibes esse totam pulchram & in ea maculam non esse. oes ad extremum tui atq; ipsius amatores in testimonium tuocamus nostrum nunc debitum sufficienter & vt putamus abundanter explicuisse.

Deo gratias.

A B C D E F G H I K L. Omnes sunt quaterni. p̄ter
L qui est ternus.

